

„EDINOST“
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. — 30, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . f. 2.00 „ „ „ „ f. 4.00 za pol leta . f. 5.00 „ „ „ „ f. 8.00 za vso leto . f. 10.00 „ „ „ „ f. 16.00
Na naročbe brez priložene naročilnice se ne jemlje ozir.
Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 2 nč., v Gorici po 3 nč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 2 nč., v Gorici 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Pošilana osmetruje in javno izhaja, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upraviteljsko ura Molino picolo hit. 3, II. nadst. Odpriete reklamacije se prosto poštnine.

„Edinost“ je moč!

Našim gg. naročnikom in čitateljem!

Razne ovire nam ne dopuščajo še, da razširimo svoj list v dnevnik z novim letom, kakor smo želeli. Zatorej ostanemo cene našemu listu kakor do sedaj in kakor so razvidne na čelu listu, samo sobotna večerna številka stala bo odslej 4 nč. namesto 3 nč. V to sili nas okolnost, da sobotna večerna številka že nas več stane, nego 3 nč. Nadejamo se, da bodo naši mestni in okoličanski odjemalci to blagohotno uvaževali ter radi utrpeli en novčič na teden, ki znači za nas na leto lepo svoto. Mi se pa bomo trudili, da list kolikor mogoče popolnimo ter zboljšamo.

Uredništvo.

Upravištvo.

Shod zaupnih mož v Ljubljani.

IV.

Koncem zborovanja so podali tržaški in istrski zaupni možje naslednje izjave:

„Ker so bili pri današnjem shodu odklonjeni najbitvenejši dodatki in popravki naši, izjavljamo tržaški in istrski zaupni možje, da nas danes vsprejete resolucije v celoti ne vežejo ter da se vzdržimo glasovanja o resolucijah v skupnosti. Pripravljeni pa smo vsikdar, kakor do sedaj, podpirati narodno stranko kranjsko, v kolikor bo izvrševala čisti narodni in verski program.“

V Ljubljani, dne 29. novembra 1894.*

Iz dosedaj priobčenih treh člankov in iz tu navedene resolucije more soditi slovenska javnost:

a) kakove so bile resolucije v prvotnem tekstu; b) v koliko so se spremenile iste po želji naših zaupnih mož, in c) ali je bilo res uveljavljeno ono, kar so nasvetovali Tržačani in Istrani?!

Podatki vse te material slovenski javnosti, dovrčili smo svojo nalogo v stvarnem pogledu. Ali razni pojavi na shodu samem in po shodu, v listih in v privatnih pogovorih, nalagajo nam sila neprijetno dolžnost, da moramo nekoliko pojasniti svoje in slavnega shodovega predsedništva postopanje tudi v formalnem pogledu. Kajti vsi oni, ki so na zboru samem čuli ustne sodbe o našem postopanju, in pa vsa široka javnost, ki je čitala o tem v dunajski „Reichsposti“, morajo si misliti, da so prišli tržaški in istrski zaupni možje v Ljubljano nečistimi in zavratnimi nameni, ali, kakor so sodili nekateri drastičneje: da so ti možje prišli „delat škandal“.

Da se proti takemu domnevanju moramo boriti z vso odločnostjo, to je pač jasno vsakomur, ako le pomisli, koliko je in

mora biti do tega vankemu zaresnemu in o čistosti svojih namer do dna svoje duše uverjenemu politiku, da ne pade niti senca kakke sumnje na njegova prizadevanja in njegove nakane.

Saj je mogoče, da smo v zagovarjanju svojih nasvetov in predlogov kazali — kako bi rekli hitro? — nekoliko več temperamenta, nego je to običajno med nad vso mero mehki Slovenci, ali mi pozivljamo vse zborovalce na odgovor: ali smo le za hip prestopili meje parlamentarne dostojnosti in ali smo le z jedno besedo krili spoštovanje, kakor smo bili dolžni toli odlični družbi? Glasni smo bili pač in neisprosi, toda vsikdar dostojni.

Da pa smo bili toli odločni v zagovarjanju svojih nazorov, temu je jedini vzrok ta, ker smo si že popred, po treznem in temeljitom premišljevanju, določili mejo, do katere smo sezati naša popustljivost z ozirom na svetost in popolnost slovenskega programa, in so bili naši predlogi — to je bilo naše neomajljivo prepričanje — minimum onega, kar mora obsežati slovenski program.

Da smo pa bili tudi glasni, prišlo nas je v to slavno predsedništvo shoda, kojega postopanje je bilo tako, da smo morali soditi, da je bilo to predsedništvo že a priori načelno nasprotno predlogom in nasvetom tržaških in istrskih zaupnih mož. Kakovo je bilo mišljenje slavnega predsedništva o naših predlogih, razvidno je najbolje iz dejstva, da je hotelo, sklicujoče se na malenkostne formalnosti, kar eliminirati iz posvetovanja vse naše predloge, da se je potem zbor čutil prisiljenega desavouirati to slavno predsedništvo koj začetkom zborovanja gleda nasvetov tržaških in istrskih zaupnih mož in da so se slednjič morali ti možje, ukiub soglasnemu sklepu vsega zbora, vendar še boriti z vso odločnostjo pri vsaki posamični točki za to, da so prišli v razpravo njih predlogi.

Slavno predsedništvo se je bilo postavilo na uprav neisproso stališče nasproti najvažnejšim predlogom tržaških in istrskih zaupnih mož: da ni hotelo dopustiti niti pogajanj, ko bi bili morda naši možje pripravljani nekoliko popustiti glede na stilizacijo. Poročevalce je kar dobil besedo in konec je bilo pravdi. Slavno predsedništvo se je bilo postavilo na trdo stališče: Ceterum censeo — — —, da se ne vsprejme ta in ta predlog tržaških in istrskih zaupnih mož.

Ali je bilo opravičeno to načelno nasprotovanje slavnega predsedništva nasproti tržaškim in istrskim možem, sodi naj čestiti čitatelj po dejstvu, da je zbor soglasno in navdušenjem vsprejel mnogokateri naš nasvet, iz česar sledi težavno logiko, da je moralo biti vendar marsikaj dobrega v naših nasvetih in da so morda ravno po prizadevanju naših zaupnih

mož resolucije zadobile na mnogokaterem mestu mnogo veljavnejše lice.

To postopanje slavnega predsedništva se nam je videlo tem bolj čudno, ko se nam je vendar pred shodom zadrževalo, javno in privatno, da bode na shodu vladala neomejena svoboda in da bode dobro došel vsaki nasvet.

Vneti za stvar samo in v očigled takim zatrdilom, lotili smo se pretresovanja resolucij tem zaresnejše, ker nas je vodila jedina želja, da tudi Primorci pripomoremo shodu do popolnega vpeha, ter da si ustvarimo program, s kojim bi mogli stopiti jasnim delom pred ves svet — tudi pred avstrijsko slovanstvo.

In bili smo tudi lojalni od prvega začetka: kakor smo povedali odkrito, da ne bi mogli za nikako ceno vsprejeti resolucij v prvotnem tekstu, tako nas je silila naša lojalnost — in lojalnost je prva dolžnost, se sebi nasproti sorojakom — do izjave, da se ne moremo vezati na ukupnost vsprejetih resolucij. Te naše izjave pa ni smeti smatrati kot nasprotstvo do vsprejetih resolucij: mi se nismo izjavili proti temu, kar je v resolucijah, ampak vezati se nismo hoteli le zato, ker je premalo v njih, ker ne vidimo v stih glavnih načel našega programa, ker jim nedostaja pragmatičnega značaja, ker torej ne odgovarjajo našem nazoru o programu narodne stranke slovenske!

Da nismo hoteli rušiti, ampak zidati, je pač razvidno iz tega, da smo, iznebiti se vsakršne občutljivosti — in tu moramo že reči, da nam je bilo prebiti trdno skušnjo — vztrajali do zadnjega trenutka, udeleževaje se razprave po svoji vesti in po svojem prepričanju z jedino željo, da zadobijo resolucije kolikor le mogoče najprimernejše lice.

A sedaj naj sedijo vsi oni, ki so bili na shodu, ali smo zares zaslužili ono demonstracijo, kojoj so priredili na večer velik del zborovalcev proti nam? Demonstracijo na podlagi — to že lahko rečemo — apokrifnega telegrama proti osebno navsočim zaupnim možem, ki so imeli v svoji sredi polovico odbora političnega društva dotične pokrajine, deželne poslance, duhovnike, občinske svetovale in zastopnike vsega našega slovenskega novinstva pokrajine!!! Na podlagi telegrama, kojega odposiljatelj nima poguma, da bi javno prevzel odgovornost za svoje dete in kojega do danes nismo mogli naslediti, da si so se zanimali za to skoro vsi zavedni Slovenci tržaški.

Nočemo tožiti radi dogodivše se nam krivice, ali vprašati moramo, da-li je bila z narodnega stališča in z ozirom na sedanje položeneje umestna taka demonstracija proti možem, — nočemo reči: prvobornimteljem nereda slovenskega, veliko preskromni smo za to — ali možem, ki so prišli za-

prosi pohlevno, naj se za božjo voljo opusti vsakatero nasilstvo.

— Držite se srčno — pravi vdova mirno, kakor po navadi — ne sme se zastoj od-dati življenja svojega! —

— Pojdite z menoj! Planimo na nje in razpodimo to vražjo zalego! — zakliče orjak Barnaba z bobnočim glasom in zamahnivši po zraku s svojim težkim buzdovanom, katerega je vrtel, kakor bi bil lahki tra.

— Ne prenašli se — odvrne Josip. — Vstopimo se na rondelo, odkoder ustrelimo lahko vsakega, koji se nam približa in v naj-voči sili se bomo bojevali na stopnicah posamično, eden za drugim. —

— Jaz bom nabijala puške! — oglasi se vdova.

— Za božjo voljo — zavpije Simon obupno. Do sedaj je le strmo zrl v tla.

— Za božjo voljo, kaj mislite vendar? Niti kože jim ne smete opraskati! Če le enega užalite, posečejo nas potem vsi! Go-

stopat oni del naroda našega, ki stoji ravnokar v prvi vrsti naše narodne vojske: ki so prišli naravnost iz vihr — iz vrst narodnih mučnikov! Ali je bila umestna taka demonstracija proti možem, ki so prišli iz pokrajine, kjer so rojaki naši ravnokar zapleteni v obupen boj za vsako ped naše narodne lasti, ki so prišli od postojanke slovenske, kjer se bijo ravnokar odločilen boj?!

Je-li bilo umestno in previdno, da se je ravno tem možem v „Reichsposti“ podtikal Bog vé kak radikalizem in je bila dotična brzojavka sestavljena tako tendencijsno, da je bilo soditi, kakor da so se naši zaupni možje pregrešili proti dinastiškemu in krščansko-katoliškemu čutu, da so zahtevali vzajemnost vseh Slovanov, „tudi inozemskih“, ter da sta jih slednjič zavrnili uničevalno gg. Hribar in Tavčar med frenetičkim odobravanjem zborovalcev.

Brzojavki je sledil v številki z dne 4. decembra poseben članek — s isto tendencijo: sumničiti lastne sorojake, koje itak dez mero sumničijo in obrekujejo naši mnogobrojni sovražniki. Sumničenja v tem hipu, v hipu najljutejše borbe, proti lastnim sorojakom! Je-li bilo to umestno, je-li bilo to lojalno, je-li bilo to — slovensko?! V tem dopisu pripoveduje dopisnik se slastjo, kako je razsajal vihar proti Tržačanom in kako da sta že omenjena deželna poslance zavrnili „izvestne radikalne življe“!

V tej poslednji opazki tiči zopet najlepša denunciacija. Poreče nam kdo: čemu so razgrevate radi netaktnosti dopisnika jednega samega lista? Saj bi to tudi res ne bilo vredno, da se ni glavno glasilo narodne stranke opetovano identifikovalo z ono brzojavko in onim dopisom, označivši ju kot povsem objektivna in resnična!!

Najlepša pa je ta — o ironija! —, da so mistifikovali ravno „Reichspost“, to je: glasilo onih krščanskih socialistov, katerim v prilog — po predlogu g. dra. Tresta — so ravno tržaški Slovenci glasovali dosledno obakrat, dočim je večina zbora pri drugem glasovanju vavceljavila svoj prvotni sklep, le da jej ni bilo treba glasovati tudi za predlog tržaških zaupnih mož, to je: za zvezo se slovanskimi opozicijskimi poslanci!

Že po tem dejstvu je lahko soditi o namenih dotičnega poročevalca „Reichspost“: ponižati pred narodom zaupne možje Tržaške in istrske!

Ta namera je tem jasnejša, ako pomislimo, da so na shodu prečitali jedino oni apokrifni telegram, naperjen proti našim možem, da je došlo toliko drugih brzojavk in pozdravov, da niso utegnili prečitati — kakor smo doznali pozneje — niti pozdrava onih dveh mož, ki čujeta na imeni Spiničič in Laginja!

vorite z njimi, potolažite jih, obljubite jim vina, peljite je v klet, dajte jim mesa in kruha — — le nikakoršnega nasilstva ne podedajte! Tomaž, govori ti z njimi — — — prosim ponižno stari mož, obrnivši svoj pogled k Tomažu, koji je še vedno nesočutno pohajal po sobi, kakor bi popolnoma nič ne maral za njihove bojne priprave.

— Vse zastoj! Zastoj je vsak poskus brambe! — Zastoj bi bil poskus utolažiti je! Naš pogin je gotov! — odgovori mirno Tomaž.

— Ne gubimo časa — reče Josip ne- strpno. — Snemi orožje se stene, Barnaba, — daj vsakemu strežaju po eno puško; postavijo naj se ob oknih zadnje strani hiše! Tukaj dva midva dovolj. Ti sestra pa stopi tu sem moj okni, da te ne zadene kak ka-men. Ko boš nabijala puške, ne potiskaj krogelj pregloboko, da niti enkrat ne zgrešimo meri.

PODLISTEK.

11

Bárdyjeva obitelj.

Prigodba iz leta 1848—49.

Poslovenil Iv. Kuret.

Ta je bil že oblečen. In čudno, — oblekel si je svojo najdragocenejšo, najlepšo narodno obleko. Na strani visela mu je težka kriva sablja, v kojoj so bili vdeleni predragi kameni. Hodil je mirno po sobi sem in tja.

— Slišiš vpitje? — vpraša Josip plamtečih lic. Tomaž lahko zgane a pleči.

— Vedel sem že naprej, da bo tako — odgovori mirno.

— Pa se ne pripravljaj v brambo? —

— Čemu? Pomore nas vseh. Nikedar se nisem bal smrti in se je tudi sedaj ne bojim. In ravno danes se smrti ne moremo umakniti!

— Lahko se jej umaknemo, če se le

srčno in neustrašljivo branimo, saj nas je osem mož! Zidovi gradu so trdni; napadalci so pa, skoro bi rekli, neoboroženi, in kakor stoji, popolnoma novarovani. Lahko se držimo uro in dan, dokler ne pride morebitna pomoč iz Kološvara. —

— Pomorjeni bomo vsi! — odgovori Tomaž mrzlo, tako, da se nobena mišica ne zgane v njegovem obrazu.

— Pa bom sam branil dom! Jaz imam tu ženo in otroke, staro mater in sestro. Branil je bodem, če tudi sam ostanem! —

V tem trenutku vstopijo: Barnaba, Šimon in žalujoča sestra-vdova. Barnaba ima v roki velikanek dvajset funtov težak buzdovan. Žarečim obrazom in škripaje zobmi je vstopil v sobo. Videlo se mu je, da je bil namenjen kar sam stopiti pred divjajočo množico. Za njim prišla je vdova. V vsakej roki je držala nabit samokres. Zadnji je vstopil stari Šimon. Jokaje in trese se na vsem životu

In takim proračunam nakanam naj bi se naši zaupni možje ne postavili po robu? Ne, tega ne moremo pri vsaj svoji miroljubivosti. Nočemo opravičevati svojega postopanja — tega nam ne treba —, ali oglašati smo se morali, da ves svet čuje tudi našo besedo. Sedaj naj sodi! Mi se sodbe ne bojimo: vest naša je čista, kakor so bili čisti naši nameni!

Morda je res, da smo se svojim postopanjem nekoliko vzkrali vnanji efekt shoda zaupnih mož, a tolatimo se s tem, da je stvar sama le pridobila. In če že ni pridobila ničesar, pa smo vsaj preprečili se svojim postopanjem, da ni zgubila, kolikor bi bila lahko zgubila.

Obita se nam tudi, da se sedaj smejejo v pest izvesti ljubljanski krogi, sovražni vsakemu narodnemu napredku. To jo hudo, gotovo, in tudi nam krvavice, ko mislimo na to. Ali nam stoji naša načela in čistost našega programa višje, nego pa zameh narodnih naših nasprotnikov. Naj se le smejejo, tudi njim pride dan, ko se ne bodo smejali več — dan narodovega spoznanja in sodbe!

Ako pa hočemo, da skoro pride ta dan, moramo biti čeli možje s celimi programi. Tako sodijo tržaški in istrski zaupni možje in v tem smislu so tudi postopali na ljubljanskem shodu. Kdor meni, da so grešili, pa vrzi kamen nanje!

Odnosaji v Istri.

(Nadaljevanje govora poslanca Vek. Spindića v seji poslanske zbornice dne 14. t. m.).

V jedni številki lista „Osservatore“ iz meseca novembra — navajam istotako iz „Rinovamenta“ s dne 17. novembra — je citati (čita):

„Efekt demonstracij v Istri je nadkrilil stvar; avstrijska vlada je odnehala pred demonstracijami, dasi je ni zaresne osebe, katera bi hotela priznati, da bi dvojezične table škodovala italijanski narodnosti. A tu ne gre za narodnost, kajti skozi mnogo stoletij avstrijske vlade ni imela nikdar kake škode italijanske narodnosti, ampak za spremembo vlade. Qui capere vult capiet.

Gospoda moja! Sedaj se mi je ozreti le še na dvoje ugovorov. Ugovarjalo se je namreč, da so ostali mirni Hrvatje in Slovenci Primorske in sosebno Istre, ter se je sklepalo iz tega, da so zadovoljni s jednojezičnimi napisi ter da ne žele napisov v avstrijskem jeziku. Prvo, gospoda moja, je resnično, Slovenci in Hrvatje so bili res mirni; iz tega izvedeni zaključek je pa povsem neresničen. S prvega začetka je bilo čuti glasove iz raznih okrajev, da se hoče nekaj ukreniti proti tej akciji jednega odlomka Italijanov. Zmagalo je pa menenje, da ni smeti zaprijeti nikake akcije, in sicer s jedne strani zato, da ne bi mogli reči: Italijani zahtevajo to, Slovenci ono, ostane naj torej vse pri starem. Pri tem so se pa ravnali tudi s nekoga drugega stališča. Vedeli so, da izvestni krogi žele reakcije se strani Hrvatov in Slovencev (Odobranje) in da se je hotelo doseči s tem, kakor sem rekel poprej, da namreč ostane vse pri starem; in osobito se je hotelo doseči s tem, da se odvrne pozornost od počenja italijanskih izgradnikov ter da se ista vrže s vso silo proti Slovincem in Hrvatom.

Tudi v listih, vladi prijaznih, govorili so

— Streljati pa že ne pustim — zajedli starec potegniti Josipa od okna — streljali ne boste, ne! —

— Poberite se s poti, stari! — Ali mielite, da nas s blagoslovljeno vodo ubranite kamenju??

— Počakajte le toliko, da govorim s njimi — ječi Simon. — Jaz jih gotovo potolašim in umirim. Poznam je in razumem tudi njihov jezik. Saj so sami priprosti, dobri ljudje, sami dobri znanci; precej grem k njim!

— Kaj pa vendar misliš, Šimen! Če jih prosiš, umore te gotovo; če se jim pa srdega pokažeš, krotki bodo kot jagnjeta! Tu ostani, pa puško v roko vzemi — reče mu brat.

Starec pa ni več slišal teh besed. Tekel je po stopnicah dol, stopil skozi mala vrata vrta od zadnje strani na dvor in začel jokaje in tugovaje govoriti besede množici.

(Dalje prih.)

o namišljenih nemirih v Rakitoviču, Hamu, Karkavih in Škodnju ali Sorvoli in je došlo tudi do demonstracij dne 12. novembra v Trstu ali kako vse drugače so postopali tukaj! Ubogega namišljenega šupana — on je pravo za pravo predstojnik zela — Rakitovskega in njegovega pomočnika zapri se na golo denunciacijo nekoga odvetnika ter ju držali zaprta skozi teden ter sta morda še zaprta — dva od demonstrantov s dne 12. novembra v Trstu, koji so kričali „Živio Avstrija“, „Živio Slovenci“. Tako je postopanje oblasti nasproti Italijanom in nasproti Hrvatom. Videli smo tudi iz oficijoznega lista, kaj so gospodje želeli s to reakcijo se strani Slovencev. Za oficijozni list v Trstu tista tamošnja demonstracija s dne 12. novembra toliko kakor vse demonstracije v Piranu, Kopru, Rovinju, Baleh itd., hvali, kakor da je to članek, pisan s občudovanja vredno smernostjo, sestavek v nekem italijanskem listu, v katerem se najhujše napadajo hrvatski in slovenski poslanci, ter pravi, da je sporazumjenje med slovensko in italijansko stranko tem težavnejše, ker je konservativnih življenj osobito najti le na jedni strani, na italijanski. To ste čuli tudi danes iz ust zastopnika mest istrskih. DA, kaj naj bi odgovorili na to? Ali naj se jezimo? Menim, da ne; to je vzeti na znanje, obvestiti se o menenjih v vladnih krogih ter se ravnati po tem.

Konservativni živili! Gospoda moja! Deželni glavar istrski, o katerem sem pripovedoval poprej, deželni odbor istrski, odvetniška zbornica v Trstu, zborovanje odposlancev v Kopru, v Trstu razni šupanje, šupan Piranski, kateri ni hotel skrbeti za red v mestu — izjavil je to pismeno in ustmeno — ti so lepo konservativni; žinjimi bi bilo že mogoče sporazumjenje, toda le pod jednim pogojem: da se Hrvatje in Slovenci Primorske odpovedo svojemu jeziku v uradih, v šolah, da: tudi v cerkvah, da se odpovedo svojemu obstanku, potem bi bilo že mogoče sporazumjenje s konservativnimi živili a la dr. Rizzi.

DA, čuti je še jeden ugovor: ali se more dati Hrvatom in Slovincem to, kar se daje Italijanom, ko se Hrvatje in Slovenci v Istri pozna že le kakih 10 let?

Predaleč bi zašel, ako bi hotel govoriti o bivanju Hrvatov in Slovencev v Istri — storim to drugi pot — ali konstatujem, da so po papežu Gregorju I. že blizu 1300 let v Istri, in da se je Istra že v letu 1848, seveda v časih nevarnosti — ta dokument je priložil tovariš Bartoli — označila kot slovanska dežela. Še takrat je bila Istra označena kot slovanska dežela, in še le avstrijskim vladam iz novejšega časa gre zasluga in čast, da so se po njih postopanju v vseh strokah uprave poitalijančila cela mesta, vasi, da, tudi pokrajine. Oglejte si okolico bujake, Villa nova, Verteneglio in druge. Jaz sem sem prepotoval te dele Istre; šupnikov je, ki so pred 20, 30 leti v teh krajih propovedovali hrvatski in slovenski, kjer se danes propoveduje le italijanski.

Po postopanju vlad novejša doba došlo je tako daleč, da je vlada takó onemogla, da ne more pribiti nedolžne table s dvojezičnim napisom, došlo je že tako daleč, da se ne more slovenski propovedovalci ali obdržavati misijonov, ker je to izizvanje italijanske narodnosti!

(Dalje prih.)

Proizvodnost, dohodnost, denar.

Dne 15. decembra je bilo predavanje za Tržaške delavce v večih prostorih „Delavskega podpornega društva“. Gosp. Fr. Podgornik je 1½ uro razkladal pojme o denarju, kapitalu in kreditu. Iz vsega sem si zapomnil sicer mnogo, toda tukaj zabeležim le nekoliko pojasnili, in sicer danes le plovico vsega predavanja. Predno je razlagalec prešel k pojmu o denarju, je povdarjal, da si je treba pojasniti tudi gospodarstveno lastnost, ki se imenujejo proizvodnost (produktivnost) in dohodnost (rentabilnost). Dohodno je to, kar daje dohodke, in ta, ki gleda samo na dohodke, utegne nakladati svoja gospodarska sredstva tako, da ista sredstva niso čisto nič proizvodna, njemu pa vendar donesajo dobre dohodke; tisti, ki hoče vleči samo rento, ne potrebuje, da bi

se brigal tudi za proizvodstvo. V takem slučaju so njegova sredstva izključno dohodna, nikakor pa ne proizvodna. Nasprotno pa utegne kdo porabljalati svoja ekonomiška sredstva prav proizvodno, da prinašajo gospodarstvu mnogo pridelkov ali izdelkov, ne da bi dobičnik dobival primernih dohodkov. V slabih letih utegne dajati pridelok pšenice več dohodkov, nego v dobrih letih, a vendar je bila proizvodnost pšenice neugodna.

Kakor posamičnik, morejo imeti tudi po cele skupine, dežele, države, narodi za svoja ekonomiška sredstva ugodno dohodke, ne da bi vsvarjali tudi mnogo proizvodstev. Pri takih skupinah so njih sredstva dohodna, nikakor pa ne proizvodna. Nasprotno pa so kake skupine, države, narodi jako marljivi in proizvodni, ne da bi dobivali za to obilo dohodkov. To utegne biti posebnost tam, kjer pridejo take skupine pod gospodarsko zavistnost drugih.

Anglija ima denar na posodi, Židje imajo denar pri drugih narodih in, ne da bi gledali na proizvodnost, vlečejo od držav in narodov velike dohodke. O Židih sosebno bi rekli, da oni se ne brigajo za proizvodnost, pač pa za dohodnost.

Proizvodnost utegne biti tudi velika, ne da bi bila na srečo narodov, kedar se posamični stanovi denejo na proizvajanje, ne sredstev za zaresne obče potrebe, ampak za potrate in raskolno življenje. V takem slučaju se proizvajajo silno velike vrednosti, ne da bi bile množicam na korist. Zato pa je mnogo zavistno od tega, na kako stran se denejo narodi ali stanovi, da proizvajajo, s drugo besedo, da pridelujejo in izdelujejo gospodarske vrednosti. Interesi delavcev bodo v bodočnosti gledali ne le na povišanje svojih plač, ampak da se uprežejo tudi v tako delo, ki bo dosegalo ne le bogastvo jednih stanov, ampak človeštva v obče. Vidi se, kako važen je razloček med proizvodnostjo in dohodnostjo, ker nista vselej združeni, ampak je kaj dohodno, ne da bi bilo tudi proizvodno. Dežele, države, narodi pa morajo skrbeti za oboje, da so njih ekonomiška sredstva proizvodna in dohodna, ne pa le proizvodna ali le dohodna.

Na to nam je razlagalec pojasnjeval lastnosti, ki jih ima denar. Denar mora imeti najprej občo veljavo. Na to stran imamo različne vrste denarja. Kosi ali palice čistega zlata, ne da bi imeli kako posebno obliko, imajo veljavo po vsem svetu in so torej v resnici avtovni denar, pri katerem nič ne prašajo, iz katere dežele ali države prihaja. Ogledajo si, ali je kos pristno zlato, in koliko tehta, pa je dovolj, da je ta kos veljaven za vse kontinente naše zemlje. Potem imamo kovani denar iz zlata in srebra, ki je namenjen le kake državi; v drugih državah je pa vreden le toliko, kolikor je v resnici v njem čistega zlata ali srebra. Države imajo tudi drobiž in bankovce. Ta denar je še celo omejen na veljavo v isti državi, in če gre čez mejo, je zavistna veljava takega denarja od kredita, ki ga ima ta ali ona država pri drugih sosednjih državah. Tako je obča veljava denarja različna glede na obsežnost zemelj, v katerih je v prometu.

Denar mora pa imeti sosebno to veljavo, da je takó rekoč nakaznica vsakogar na vsakogar. Če imam jaz kak kos denarja, moram se nadejati, da ga oddam vsak hip za tisto veljavo. Če se pa moram bati, da mi ga ne vzame vsakdo in v vsakem zaželenem hipu, moj denar ni pravi denar. Zaupanje pa ima vsakdo in vsak trenutek le v denar iz čistih kovin, torej v zlati ali srebrni denar. Nadalje ima pravi denar veljavo konečne ali poslednje zamene. S pravim denarjem s tem, da ga oddam, rešim jedenkrat za vselej brez vsakega drugega vmešavanja, vse, kar je potreba, bodisi da kaj kupim ali pa kako dolžnost poravnam. Če kaj kupim, ne brigam se za nič več; če poravnam z denarjem kako obveznost, me ne sme nihče več terjati. Zavrnil sem vse in za vselej. To kaže, da denar mora imeti tudi običajno ali zakonito veljavo poravnana obveznostij.

Menjice so tudi obvezne, in vendar niso denar; one niso obče veljave, ampak so omejene na posebne kroge, n. pr. na trgovce. One niso tudi sredstvo konečnega poravnana; saj naposled jih morajo še le spraviti v pravi denar. Menjice so dolžni listi za oke kroge. Prav za prav so tudi bankovci le dolžni listi, ker država ali banka je obvezna, vsak hip dati sanje odgovarjajoče vaute zla-

tega ali srebrnega denarja. Bankovci imajo veljavo ne zaradi svoje vrednosti, ampak zaradi kredita, ki ga ima banka ali država. Če dá meni država bankovec, desetak, posodim prav za prav jaz za državi ta desetak, a posodim ga jej, ker jej zaupam, ker se nadejam, da mi utegne dati sanj vsak hip toliko denarja iz zlata ali srebra. Če pa nimam jaz zaupanja v banko ali državo, tudi ne sprejemem papirnatega denarja, ali pa ga vsamem la za toliko in toliko, kakor se mi sdi, da bi utegnil vendar še dobiti za bankovec v slučaju zamene za kovani denar. V nemirnih časih ali ob krizah vidimo v resnici, da omahuje veljava papirnatega denarja, in tu se vidi, da papirni denar ne more imeti nikdar obče in konečne veljave, katero ima zlati ali v obče kovani denar. Denar mora imeti sam v sebi svojo vrednost; druga je le umetna in nestanovitna vrednost.

Denar je po vsem tem v prometu k o ne d n i p o s r e d n i k pobotanja dela za delo ali blaga za blago in obča veljava za navadno in zakonito pobotanje obveznostij. Ljudje so polagoma dospeli in morali dospeti da zatega denarja. Tu ni veljal kak samovoljen dogovor, ampak narava zlata je prisilila človeštvo, da smatra zlato kot najprimernejše sredstvo za to, kar imenujemo denar. Ljudje bi mogli posredovati zameno blaga za blago, dela za delo tudi s drugimi snovmi, in so tudi takó pomagali si tokom zgodovine, in si divjaki pomagajo še dandanes. Mogli bi tudi mi izbrati kako žival ali posebno žito za zameno drugega blaga ali posebnega dela. No vsakdo isprevidi, da bi človeštvo pri pšeničnem ali volovskem denarju ne moglo razviti se v tisti meri, kakor se je dandanes. Denar mora imeti lastnost, da je ročen, da ima na malem obsegu veliko vrednost v sebi. Zlato in srebro ima najboljšo lastnost za to. Ljudje potrebujejo različne kose blaga ali več ali manj dela za zameno; zlato in srebro se da deliti na majhne in jednake dele, in po potrebi se ti deli zopet sestavljajo. Tudi rja ne pride slahtnim kovinam do živega; ni se bati, da tekom časa zarjevi ali se v skrinji kakor si bodi umanjša ali unči zlati in srebrni denar. Majhen košček zlata ima veliko vrednost, in zato je prikladno. Bogati ljudje so zaradi lepote vedno ljubili in cenili zlato; že s tem je bilo združeno zaupanje, da za košček zlata dobi človek vsak čas kupca, ki mu da drugega blaga ali stori druge usluge za zlato.

Isto lastnost zlata ljubijo ljudje še dandanes. Petem pa ima zlato samo po sebi svojo stalno in najstalnijo veljavo ne le v estetiškem, ampak tudi obdolgospodarskem smislu. Zlato se namreč dobiva tudi dandanes s velikimi težavami, ker je redko, potem, ker je treba razmerno vedno mnogo dela za dohodno težo ali veličino zlata. Kar je tekom zgodovine nakupičnega zlata, vpliva na vrednost čistega zlata, ki se dobiva iz zemlje dandanes. Vleč tega ostaje cena zlata poprek in bistveno nepremična. Takó pa ostaje zlato najboljša mera il o blaga in dela. Zlato je tehtnica, ki je tako natančna in stalna, kakor nobena druga, to se pravi, nobena snov naše zemlje ni takó prikladna za denarno merilo, kakor ravno zlato.

Urejenje denarne vrednote, veljave ali valute na podstavi zlata je najpopolnejše; vse je zavieno od tega, da države prav uredé svoj denar s pomočjo zlata, in takó morejo tudi delavci soditi, v katerem smislu si mora n. pr. naša država utrditi veljavo svojega denarja. Zlato mora biti podlaga, a ta podlaga mora biti tudi dovolj obsežna in velika. Na taki podstavi se more urediti pravi razvoj vsega obdolgospodarstva. — O kapitalu in kreditu bom poročal pa prihodnjik, da ne bom prekratek. X.

Politiške vesti.

Deželni zbori. Deželna zbornica Gališki in Kranjski otvorila sta se véeraj s običajnimi formalnostmi.

Kriza na Ogerskem. V poslanski zbornici je zahteval poslanec Apponiji pojasnila o varokih, zakaj je odstopilo ministerstvo. Dr. Wekerle je izjavil na to, da krona ni obrezana povedati ministrom, zakaj so zgubili zaupanje, valed česar ne more dati nikakega pojasnila.

Pogreb kralja Neapeljskega se bude vršil dne 8. januarja.

Iz Pariza javljajo, da je bil pri ministerekem predsedniku obed na čast ruskega generalu Čertkovu. Minister je napil carju carici in carski rodbini, slednji tudi hrabri ruski vojski in nje svesti sestri, carski mornarici.

Različne vesti.

† Dr. Ante Dukić. Iz Opatije došla nam je sinoč, da ni ne nepričakovano, vendar pa pretresujoča vest, da je tam umrl prvak in voditelj istrskih trpinov dr. Ante Dukić. In tako se skoro sagne hladni grob nad možem, na katerega izgubi toči solze ves narod istrski. Ob tem grobu krči se nam srce v bridki boli, kajti udarec je tem silnejši, ker ob tolikem pomanjkanju inteligencije res ne vemo, kako popolnoma nastalo praznino.

Dr. Ante Dukić se je rodil v Kastav gradu leta 1854 iz očeta Antona in matere Antonije plem. Jelutić. Prvo svojo mladost je preživel na Raki, kjer mu je bil oče stolarski mojster na brodomih. Tedaj že se je seznanil in spoprijaznil s obitelji pokojnega brodarja Pakurjica, kojega hčer je poročil Dukić pred dvema letoma.

Pokojnik je kazal velik talent v vseh naukih, koje je savršil diplomom doktorja prava. Po dovršenih studijah bil je dlje časa v Trstu pri o. kr. finančni prokuraturi, kjer se je odlikoval svojo delavnostjo v vseh naših društvih.

Posneje je odprl odvetniško pisarno v Pazinu ter je bil po kmečkih občinah tega okraja izvoljen v deželni odbor, v kateri lastnosti ga je imenovalo Njegovo Veličanstvo namestnikom deželnega glavarja. Zatem je bil dlje časa šupan občine pazinske in je občina pod njeovo upravo napredovala izborna. In ravno tamošnje nesrečne politične razmere spravile so ga v bolizen in konečno v prerani grob!

Naj počiva v miru blagi mož! Blagi in plemeniti duh Njegov naj plava nad nesrečnim národom hrvatsko-istrskim, kojega je ljubil ta usorni mož s vsem ognjem idejalne svoje duše!

V Kostanjevici na Dolenjskem umrl je minoli četrtak umirovljeni sodnik, gospod Vojteh Candolini v 76. letu svoje dobe. Pokojnik je bil veikdar svest in neustrašen narodnjak ter je moral svojočasno — v dobi Waserjevi — veliko pretrpeti radi slovenskega uradovanja. Naj v miru počiva!

Za družbo sv. Cirila in Metoda so. p. darili nekateri pekovski pomočniki 1 gl., ker jim je dan za krokanje prekratek. — Pri g. Bartelu nabralo veselo društvo na sveti večer 3 gl., 20 nvč. — Na Opčinah nabral „copernik“ pred polnočno sv. mašo za odkritje neke copernije 60 nvč.

Za božičnice, osiroma za slovenske šole v Trstu je nadalje nabrala gospa Teronija Metlikovič 18 gl., 90 nvč., katere so darovali: gospa Tončka Biscaldi 5 gl., g. Iv. Prelog 5 kron, g. Josip Koojandič, gospa Antonija Urđić, Laščak in Rođ po 2 krogi, gospa M. Ipavio, Marija Lenček, Antonija Kvas in Pedenko po 1 krono; g. Karol Colja 70 nvč., g. Kvas 40 nvč., gospa Pahor 20 nvč., gospa Gasparič 30 nvč., gospa Marija Ribarič 2 gl.

Tržaški Sokol vabi na „Silvestrov večer“, kateri bude v ponedeljek dne 31. decembra 1894. v novi društveni telovadnici ulice Farneto (na voglu ulice Amalia.) Vstopni: 1. Sušadka koračnica: „Napried“ udara tamburaški zbor. 2. M. pl. Farkaš: „Vienac hrv. nar. popievača“ 2. Fr. Schubert: „Na Moru“ Flauto-solo, s premlejanjem glasovirja, igra T. Pretner. 4. M. pl. Farkaš: „Sretan imendan“ udara tamburaški zbor. 5. Voršak-Karišik: „Hrvatske nar. pjesme“ udara tamburaški zbor. 6. S. Gregorič: „Hajdukova oporoka“ deklamuje gospica Vek. Kobalova. 7. Alegorična podoba: „Prehod starega leta v novo“ 8. „Pozdrav novega leta“ 9. Tombola s gastronomičnimi, šaljivimi in praktičnimi dobroti. 10. Prosta zabava. — Začetek točno ob 9. uri svečer. Vstopnina: za nečlane 40 nvč., za člane 20 nvč.; člani došli v sokolske obleke so vstopnine prosti. Reditelja sta brata J. Koojandič in Julij Mikota.

ODBOR.

Silvestrov večer. Člani „Slovenskega pevskega društva“ priredijo na Silvestrov večer privatno zabavo v prostorih „Delavskega podpornega društva“. Prosti vstopnine so toli člani pevskega, kolikor člani delavskega društva in tudi po njih povabljeni. Za zabavo

bodo skrbeli pevi. Odbor „Slovenskega pevskega društva“ je ukrenil potrebno, da se v tem, ko se duh veseli, ne zabi na teló. Na razpoloženje bodo gostom gorka in mrzla jedila po prav niskih cenah, točilo pa se bude tudi prav dobro črno in belo istrsko vino in sicer črno po 32 nvč., belo pa po 36 in 48 nvč. liter. Izobno pivo po 26 nvč. liter. Poskrbljeno je torej vsestranski, zato se je na-dejati obilne udeležbe.

Tržaško podporno in bralno društvo priredi na Silvestrov večer v društvenih prostorih (Via Stadion št. 19) veselico s deklamacijo, šaljivo tombolo in svobodno zabavo. Nastopi tudi „Rajbenčan s suho robo“. Vstop svoboden. Gostje in prijatelji društva dobro došli.

Prihodnji plesni venček plesnega odseka „Del. podpornega društva“ bude dne 5. januarja 1895. v Mallyjevi dvorani (Via del Torrente 16).

Zdravnik samomorilec. Iz Pulja javljajo: Minoli četrtak je bil tu pogreb umirovljenega zdravnika pri o. in kr. mornarici dr. Karla Melzerja. Pokojnika spremlilo je k večjemu počitku mnogo bivših njegovih tovarišev in prijateljev. Dr. Melzer se je bil ustrčil na Sveti večer v gosdiču Liscamoro. Na Božič našli so truplo v cerkev idočim kmetje. Zvesti lovski pes pokojnikov čuval je truplo svojega gospodarja in ni dopustil nikomur dotakniti se mrtlice. Morali so zatorej vstreliti psa, da so mogli odnesti truplo. Varok Melzerjevega samomora ni znan; brskone usmrtil se je, ker se ga je bila položila velika razburjenost in očitnost.

„Slovenski Svet“ bude izhajal od novega leta naprej kot tednik po neizpremenjenem programu. Posamične številke obsejale bodo po 8 strani; ako bude možno, sledile bodo tudi priloge. Novo v tedniku bude to, da bude odmerjeno nekoliko prostora interesom in potrebam slovenskega in slovenskega dijaka v in to po izrecni želji dijakov samih, ker s novim letom baje preneha izhajati „Vesna“, dosedanje glasilo slovenskega dijaštva. Prva številka novega tednika izide dne 4. januarja, po tem pa vsak petek. Cene so razvidne iz današnjega oglasa.

Razvidni sodnik. Včeraj dopoldne je zaslíševal o. kr. avskultant g. Hadrijan dr. Pascoletto razne svedoke v svoji pisarni na mestni preturi. Ko je končal zaslišavanje in je hotel oditi, ni več videl v veliko svojo začudenje svoje zimeke suknje, ki je visela v isti sobi. Sedaj pa naj kdo poreče, da tržaški tatovi niso drnili Vkrađena suknja bila je vredna okolo 40 gl.

Samomora. Včeraj opoldne skočil je ran pomol Giuseppina blizo Lloydovega parnika „Dalmacija“ 53letni sodar Andrej Jermo, rodom iz Tolmina, v morje in se vtopil. Prihiteli so sicer takoj razni mornarji in težaki nesrečniku v pomoč, spravili so onemoglo truplo tudi na kopno in poklicali zdravnika, toda ta ni mogel več pomagati, kajti Jermo je bil že mrtov. Nesrečnika gnala je velika beda v smrt. Stanoval je v siromašni sobici v podetretju hiše št. 7 v ulici Economo, in s njim bivalo so njegove tri hčere, od katerih je najstarejša 30letna, že dalje časa bolna, ostali dve pa sta še premлади, da bi mogli kaj zaslužiti. Ubogi Jermo bil je pa tudi dolgo časa brez stalnega zaslužka: le sim in tje zaslužil je koji novčič. In tako je preživel dokaj časa sebe in svoje tri hčere. Siromak zgubil je konečno pogum in se usmrtil. Gorje sedaj ubogim sirotam, katerim se je umaknila s očetom njih jedina podpora! — 21letni mizariki pomočnik Rikard Davide, stanujoč v ulici Montuza hšt. 12, I. nadstropje, zaval si je včeraj popoldne s kreolino. Bil je sam doma; njegova mati in sestra vstopili sta baš v kuhinjo, ko je bil nesrečnik že povžil strup. Klicali sta na pomoč, nekdo hitel je po zdravnika, toda bilo je prepozno; ko je prihitel zdravnik, je Davide že umiral. Pripomniti je, da se je isti mladenič nekoliko poprej hotel vreči skozi okno na ulico, toda zadržala ga je sestra. Lani se je bil Davide obesil, toda takrat so ga pravočasno zaspasili in ga odrezali. Na Sveti večer se je Davide pretepal v neki gostilni in takrat dobil je dve rani na glavi, od iste dobe pa je bil vedno otožen.

Pijanec, a ne samomorilec. Dne 26. t. m. popoldne vstopil je 32letni težak Jos. Brgoč, stanujoč v ulici Carpison hšt. 1, v neko gostilno blizo ulice Scussa. Brgoč je bil popolnoma pijan. Sedel je za mizo in naročil

si jeeljaje kozarec vina. Kmalu zatem pa je padel vanak na tla; usta so se mu penile in stokal je, da so se prestrašili vsi prisotni. Ker pa je bilo na mizi poleg Brgočevega kozarca razstrešenih nekoliko šepčlenk, mislili so ljudje, da se je ravno sastrupilo, zato so tekli po stražarje na policijski komisariat v ulici Scussa. Isti so odvedli stokajočega Brgoča v bližnjo Leitenburgovo lekarno, kamor so poklicali zdravnika s zdravniške postaje. Ta je konstatoval, da si Brgoč ni zaval, ampak da je prav živinsko pijan. Z velikim trudom odnesli so ga v bolnišnico, kjer so ga zaprli v oddelk za pijance.

Umrla obojenca. Kakor se naši č. št. tatolji izvestno še spominjajo, bil je v poslednjem zasledenju tukajšnjega porotnega sodišča med ostalimi obojen tudi Rikard Piacentini, ker je bil v družbi s drugimi ukradel cel vagun sladkorja, odnosno sleparesko izvalil južni železnici dotični sladkor. Piacentini umrl je minoli četrtak v jetniški bolnišnici. — Svoječasno sporočili smo, da je uradnik Rotšildove banke v Frankobrodu, Rudolf Jäger, poveril banki lepo svotico 1.700.000 nemških mark, ter da je dobil za to poverjenje 10 let juče. Jäger je umrl dne 26. t. m. v ječi.

Veliko poverjenje v Novem Yorku. 54 letni knjigovodja banke „Shoe and Leather Bank“ (banka za čevlje in usnje) Samuel Seely poveril je banki ogromno svoto 354.000 dolarjev (blizo 800.000 gl.) in pobegnil. Pri sleparstvu, ki se je vršilo skoz 9 let, pomagal je nevestnemu knjigovodji odvetnik (poprej brivec) Friderik Baker. Pomagal Baker se je utopil in so našli njegovo truplo, o Seelyju pa ni sledu. Menda jo je udaril v Eropo, saj tatovi in sleparji iz Evrope navadno pobegnejo v Ameriko.

Redka zapuščina. Te dni umrl je v Marziju na Francoskem grški trgovec Zafropulo. V svoji oporoki volil je ogromno svoto 6 1/2 milijonov frankov v dobrotvorne svrhe. Med temi je svota 125.000 frankov, ki se ima razdeliti kot dota za one otroke, ki so se rodili v tednu po Zafropulovi smrti. Obresti dveh milijonov naj se razdelijo vanko leto med uboge v Marziju in Atenah. Bivši francoski minister Rouvier, ki je svoječasno služil kot knjigovodja pri Zafropulu, dobil je 50 tisoč frankov „v spomin“. To je pač „hvaležen spomin“!

Dobri žolodci. Mizar Friderik V. v N. poslal je uredništvu nekega tamošnjega lista ta-le dopis: „Ker se zanimam za take stvari, javljam vam udano, da so moji otroci, namreč 10letna hči in dva fantiča, jeden 9, drugi osem let star, pojedli na Miklavžev večer poleg navadne večerje še 9 komadov belega kruha, 34 jabolč in 1 in pol kilograma orehov. Prosim, da objavite to v vašem listu med raznimi vestmi pod saglavjem „Otroški žolodčki“.

Tatovi v konzulatu. Dne 28. t. m. ulomili so neznan tatovi v avstro-ogerski generalni konzulat v Marziju (Francoska.) Kakor se je pokazalo pozneje, trudili so se tatovi vso noč nad železno blagajno, ne da bi se jim bilo posređilo odpreti jo. Potem so, menda iz jese, deloma raztrgali, deloma sežgali več novatih uradnih listin. Ukradli pa so le malenkosti.

Odbor „Tržaškega podp. in bralnega društva“ prosi vse dotične člane, ki so zaostali s tednino, da izvolijo isto takoj poravnati. Konec leta je tu, torej treba je zaključiti račune.

Policijsko. Včeraj je 40letni mizar Josip Pišler v družbi dveh vojakov e. in k. mornarice popival, ne da bi mogel poplačati račun. Veselega mizarja odvedli so stražarji v ulico Tigor, po vojake pa je prišla „patrola“ in je odpeljala v zapor. — Polio. ofic. g. Tiz zasadih je včeraj v ulici Arcata dva tata, katere sta neela vsak po jedno svetilnico, zavito v cunjah. Ker g. Tiz pozna svoje ljudi, odvredel je oba ptička v zapor. Pri Oberstru našli so poleg svetilnice dva vetriha, komad sveče in nekaj šepčlenk, pri Arčonu pa svetilnico in nekaj šepčlenk.

Najnovejše vesti.

Budimpešta 28. Ker so trdili nekateri listi, da kardinal Schlauch ni prišel v avdi-jencije na poseben poziv cesarjev, izjavlja „Ug. Post“, da se je kardinalu uročilo povabilo k avdi-jenciji že dne 23. decembra v Vrhkem Varadinu.

Arce 23. Tu som je dospela razna vi-soka gospoda, da se udeležijo pogrebnih slavnosti kralja Napoljskega.

Rim 29. Papež vsprejme dne 30. t. m. v svedani avdi-jenciji posebnega ruskega odposlanca kneza Lobanova.

Peterburg 29. Iz šestoro pokrajin došlo je baje 80 prošenj za dovoljenje osnutja novih listov.

„Slovenski Svet“.

dosedanji polumesečnik, izhaja v Trstu od novega leta 1895. redno ob petkih kot tednik na 8 velikih straneh s slučajnimi prilogi po 4 strani. „Slov. Svet“ priobčuje politične članke o Slovanih v obče, o Slo-venih posebe, leposlovne spise, kulturne in književne stvari, ki se dostajajo Slovanov, potem zgodovino in pomen cirilo-metodijske cerkve za te Sloane, občeslovenski literaturni jezik vseh Slovanov, slovensko kulturo in obče kulturne vezi Slovanstva. V vsaki številki prinaša po jedno pesem s slovenskim tekstom v latinici in cirilici po 1 e g ruskega izvirnika ali preveda, potem nekoliko ruskega teksta s tolmačenjem slovarja in slovnice. Hrvatske in srbske pesmi se tiskajo v izvirniku; v hrvatskem jeziku se tiskajo tudi članki, dopisi itd. Leta 1895. se bude razpravljala zlasti metrika jugoslovenske narodne poezije. „Ruske drobtinice“, dopisi, poročila in novice s primernim presojevanjem se vrsté v vsaki št., jednako se navajajo literarna dela in časopisi slovenskih narodov. Velika književna dela se obsežneje naznani. V obče pa se združuje kritika s stališča slovenskega kulturnega programa. Letos imajo interesi slovenskega in slovenskega dijaštva poseben prostor v „Sl. Svetu“. Sprejemajo se tudi inserati.

„Slov. Svet“ stoji za vse leto 5 gl., za 1/2 l. 2 gl. 50 kr., za 1/4 l. 1 gl. 25 kr. Za učitelje, učiteljice in dijake stoji za vse leto 4, za 1/2 l. 2 in za 1/4 l. 1 gl. Zunanji Avstro-Ogerske na leto 6 gl. 50 kr. Naročnina in inserati se pošiljajo upravnistvu v Trst.

Uredništvo in upravnistvo „Sl. Sv.“ v Trstu.

Književnost.

Ilustrovani narodni koledar za navadno leto 1895. Uredil in izdal Dragotin Hribar v Celju, Letnik VII. Cena elegantno vezanemu odtisu 1 gl., broširanemu 80 nvč. — Kalendar je v svoji zunanji obliki krasen, po svoji vsebini bogat, ima tudi mnogo ilustracij. V zabavnem delu je na prvem mestu životopis dvornega svetovaleca g. Fr. Šukljeja, potem sledita životopisa in podobi dr. Jos. viteza Zhismana in Fr. Račkoga. Slovenci mogli bi biti ponosni na ta koledar, ako ne bi bil v njem nesrečni životopis Šukljejev. Naglakati moramo javno in glasno, da se s takim pisanjem nikakor ne strinjamo, ker se strinjati ne moremo. Dr. Fr. Rački in pa Šuklje! Kdor ima le nekoliko taktnosti, ne spre-govori teh dveh imen kar v jedni sapi. — V ostalem je koledar vreden toploga priporočila.

Popotnikov koledar. Ravno kar je zgle-dal beli svet in se dobiva pri podpisnem uredništvu „Popotnikov koledar“ za sloven-ske učitelje 1895, s popolnim imenikom šol-skih oblastnih učiteljskih, ljudskih šol in učiteljskega osebja po južnem Štircem, Kranj-skem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1894/5.

Cena elegantno v platno vezanemu ko-madu 1 fl. 30 kr. (po pošti 1 fl. 35.) Naroča se najbolje s pošto nakaznico.

Uredništvo „Popotnika“, Maribor Reiserstrasse št. 8.

Trgovinske brzojavke.

Budimpešta. Pšenica za spomlad 6.59-6.60 Koruza za jesen 1895 6.91 do 6.92 Oroz za spomlad 5.96-5.98. Rž nova 5.25-5.35. Koruza stara 5.50 do 5.70.

Pšenica nova od 78 kil. f. 6.80-6.85, od 79 kil. f. 6.85-6.90, od 80 kil. f. 6.70-6.75, od 81 kil. f. 6.75-6.80, od 82 kil. f. 6.80-6.85.

Ječmen 6.20-6.10; proso 6.00-6.60.

Pšenica: Srednja ponudba. Popraševanje omejeno. Trg jako mlačen, cene padajoče. Pročalo se je 12.000 met. stot. Vreme: mrzlo.

Praga. Nerafinirani sladkor za januar f. 11.40, februar f. 11.50. Jako mlačen. Vreme: burja s snegom.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in s carino vred, odpošiljatev precej f. 28.—-28.85 Jan. mare f. 28.25-28.50 Concassé za januar-marec 28.—-28.85. Četvrti za december 29.75. V glavah (sodi) za januar 30.—

Havre. Kava Santos good average za december 88.50, za april 86.25 popustljivo.

Hamburg. Santos good average za december 70.75, mare 69.25, maj 68.—, mirno.

Dunajski borski 29. decembra 1894

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	100.10	100.5
„v srebru	100.10	100.10
Avstrijska renta v zlatu	124.10	124.10
„v kronah	98.45	98.05
Kreditne akcije	402.75	403.10
London 10 Let.	124.—	123.90
Napoleoni	98.85	98.84
100 mark	90.77 1/2	90.80 1/2
100 italj. lir	46.30	46.30

Tržna cena.

(Cene se razumejo na debelo in s carino vred.)
Domači pridelki.

Pšol:	Koka	100 K.	11.80	11.75
Mandeloni			10.50	
svetlorudeči			9.50	
temnorudeči				
kanarček				
bohinjski	100 K.	9.75		
beli veliki		10.25		
mal		9.00		
zelenti, dalgi		10.50		
okrogli		8.50		
mešani hrvaški		7.50	7.75	
stajerski		8.00	8.25	
Maslo fino štajersko		92.00	96.00	
Jedmen št. 10		9.50	9.75	
9		10.00	10.25	
8		11.00	11.25	
Zelje kranjsko		6.50		
Bepa		5.75	5.75	
Krompir, štajerski		3.10	3.25	
Proso kranjsko		8.75	59.00	
Leča kranjska		9.00	10.00	
Spah ogerski		49.00	50.00	
Mast ogerska		53.00	54.00	
Kava Moca		190.00	192.00	
Ceylon Plant. fina		182.00	184.00	
Peri		189.00	191.00	
Java Malang				
Portorico				
Guatemala		157.00	158.00	
San Domingo		156.00	158.00	
Malabar Plant.		172.00	174.00	
native				
Laguayra Plant.		170.00	172.00	
native				
Santos najfini		150.00	151.00	
» srednje fini		147.00	148.00	
» srednji		144.00	146.00	
» ordinar		131.00	133.00	
» oprani				
» najfini		147.00	149.00	
» srednji		141.00	143.00	
Sladkor Contrifugal I. vrste	100 K.	28.25	28.75	
Concassé		29.50	30.00	
v glavah		31.00	30.25	
razkosani		30.00	30.25	
Ris italijanski fini	100 K.	19.00	19.50	
» srednji		18.25	18.75	
Japan fini AAA		17.00		
» srednji		15.50		
Rauoon extra		13.25		
I.		12.50		
II.		9.00		
Petrolej ruski v sodih		18.25		
v zabojih od 20 kil		5.90		
Olje italijansko najfini	100 K.	62.00	66.00	
» srednje		55.00	57.00	
bombažno, amerik.		34.00	37.00	
dalmatinsko		32.00	34.00	
Limon Mesinski	zaboj	3.00	5.00	
Pomaranče		3.00	5.00	
Mandeljni Dalmatinski	100 K.	58.00	58.00	
» Bari		61.00	63.00	
» najli		84.00	88.00	
» kidi Dalmatinski				
» Puljeski		8.25	8.75	
» Skve Puljeske		12.50	13.00	
» Grške v venci		12.50	13.00	
Sultanine		30.00	40.00	
Vamperli		23.00	24.00	
Oljve		28.00	34.00	
Polenovke srednje velikosti		38.00		
» velike				
» male		41.00		
Slaniki v velikih sodih		13.00		
» v 1/2				

Trgovina z lesom.

Cene Kranjskega in Štajerskega lesu v poslednjih 14 dneh, postavljenega na kolodvor Trstu (To so cene, po katerih plačujejo tržni trgovci z lesom).

Jelove deske	26 mm 8/14"	f. 52-58 za 1200"
» 19x30	7/14"	38-42
» skurete 13x14	7/14"	28-31
» 14x15	7/14"	32-33
» remeljni (morali) 70x70mm		25-27
» 35x70		13-14
» 80x80		32-34
» 40x80		16-17
» 90x90		40-42
» 45x90		20-22
» 100x100		62-64
» 100x110		72-74
Bukove dle (testoni) 20mmx10"		22-25
» mlinec (tavolette) hr. 8/10"		9 1/2-10
» bistr. 8/10"		7 1/2-8 1/2
Po tramih (Bleri) 3/3, 3/4, 4/4, od 25 do 28.		
Trami 4/5, 5/6, 5/7, 6/8, 7/9 od 5-12 m. 30-33 kr. kub.		
8/10 in 9/11		6-12 m. 34-36
Bordoni 10/12 in naprej for. 13-15 kub. meter.		

Trgovina jelovim lesom ni imela v cenah zadnjih 14 dni nikake spremembe. Izvor je bil nepo-
menljiv, o-obito na Grško, čemur je iskati vzroka v
zopetnem padanju valute. Po bukovini, to je buko-
vih mlinec in dileah, je povpraševanje vedno živo
in so plačevali tukaj na kolodvoru za dilec (tes-
toni) do glid 25.50 monte, za mlinec do glid 11.00.

Trgovina.

Moka in otrobi. Moka. Tudi to leto
se ne zaključuje prevečeno za ta izdelek! Mi-
nulo leto tožili smo se o neznatni kupčiji,
ker so takrat bile cene nizke; letos pa se
moramo tožiti o žalostnem stanju tržišča šo
bolj, ker so cene okolo 2 glid. še nižje, nego
so bile lani. Ne govorimo o tem tednu, ki
je bil teden praznikov in torej ni bilo mo-
glo velike kupčije; govorimo o letu ki se
bliža zatonu in to leto bilo je v njega celoti
jako žalostno za ta izdelek. Primerjajmo cene
ki so bile lani koncem leta, z današnjimi. Ta-
krat stala je št. 0 f. 14.10, danes stane f.
12.00; št. 1 takrat 13.40, danes f. 11.40;
št. 2 lani f. 12.50, letos f. 10.80; št. 3 lani
f. 11.80, letos f. 11.40; št. 4 lani f. 11.00,
letos 10.10. Ostale številke imajo prilično
iste cene, kakoršne so bile lani, ker se ni-
zke vrsti vzdržujejo, ker primanjkuje korusu
in zato je po njih živahno povpraševanje.
Otrobi in drobni otrobi so v
istem položaju, kakor smo sporočili posled-
njic.

Goved. Od 20. do 26. t. m. prodalo se
je v Trstu 491 volov in 48 krav klavne ži-
vine in sicer 22 volov iz Kranjske, 302 iz

Hrvaške, — iz Istre, 164 iz Bosne in 3
domači. Plačevali so se: voli iz Kranjske po
f. 45.— do 46.—; voli iz Hrvaške po f.
42.— do 43.—; iz Istre po f. — do —;
iz Bosne po f. 43.— do 44.— in domači
po f. 45.— do 46.—; domače krave po f.
43.— do 44.— in krave iz Italije po f. —
do — kvintal mrtve vage.

Seno in slama. Seno I. vrste prodajalo
se je v tem tednu po f. 3.70, II vr. po f.
2.60 — lama I. vr. po f. 2.60. in II. vr. po f.
2.20 kvintal.

Surovo maslo, jajca in kokoši. Kranj-
sko surovo maslo prodajalo se je v tem
tednu v partijah od 20 do 30 kg. po 94 do
96 nč., v part. od 30 do 50 kg. po 90 do
92 nč., furlansko surovo maslo v part. od 20
do 30 kg. po f. 1.04 do f. 1.06 in v part. od
30 do 50 kg. po 1.— do f. 1.04 kilogram.
Tolminko surovo maslo I. vrsti po f. 1.08
do 1.10 kilogram.

Jajca na debelo po f. 3.40 do 3.60 sto
komadov.

Kokoši po f. 1.10 do 1.35 komad,
piščeta po f. 1.25 do f. 1.70 par.

Krompir, navadni, na debelo po f. 3.50
do 4.— kvintal. „R. M.“

SVOJI K SVOJIM!

Gostilna Ivana Trevna v ulici Ma-
donina št. 29. se priporoča slovenskemu občinstvu v obilen
obisk. Točilo se zmirom izvrstna istrska in okoličn-
ska vina po najnižji ceni. Točna postrežba z gor-
skimi in miznimi jedmi. 2-52

Bratje Ribarič, izdelovalci ogija v sv.
Petru, priporočajo svoje
zalogo v Trstu: *Via Fondarsca št. 1, Piazza
della Valle 2, via Madonna 2, Piazzetta
Cordaitoli 2, z uhom tudi v ulici Torrente*
po najnižjih cenah. Ogija I. kakovosti
karbonika, kok, drva na metro itd. Naročbo se spre-
mljejo tudi z dopisnico

Alojz Suppanz, urar, Corso
številka 39 v Trstu
sprejema vsakovrstna, v njegovo stroko spada-
joča naročila. — Govori slovenski.

Lepa hiša

z prvimi nadstropji, pol ure oddaljena od Trsta, ob
cesti na Prosek, prav pripravljena za prodajalnicu
ali gostilno, je na prodaj. — Natančnejše se poizve
v Kavarni Commercio pri Jos. Vodopecu.

Jak. Klemenč

TRST
Via S. Antonio št. 1.

priporoča častitim svojim odjemnikom in slavnemu
občinstvu

Novo prispelo blago za moške in žens-
ke obleke, volnene robe in pletene zavratnike,
spodnje kitije pletene in iz štofa, ogrinjala iz fla-
nela, barhent beli, sivi in razbarvan, majo, spod-
nje hlače iz volne in kotonine, nogovice volnene in
iz kotonine, rokavice, flanel za obleke, srjace bele
in v raznih barvah, ovratnike, zapetnice, židane za-
vratnike za moške, dežnike, židane robe, čepice,
volnene komaše, volno za nogovice, kožuhovino in
mufo, kakor tudi vse ostale predmete za pouk v
ročnih delih v šolah po najnižjih cenah. Pri vseh
naročbah zagotavlja točno in pošteno postrežbo

Podpisani je kupil „en block“ od ste-
čajne mase trgovino

M. MILIC

na voglu Piazza Gadola in Via Nuova 27.
ter naznanja p. n. občinstvu, da dočim je storil po-
trebno preskrbeti trgovino z novimi blagom, prodaja
desetdanjo blago po

najnižji razprodajalni ceni.

Priporočajo se slav. slovenskemu občinstvu za
mnogobrojno obiskovanje, bo oči

Josip Rebech.

Vozni listi in tovarni listi v

Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod
„RED STEARN LINIE“ iz Antverpena
direktno v

New York & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske
vlade. Na vprašanja odgovarja točno: kon-
cesijonovani zastop 50-1

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV Weyringergasse 17

ali pri

Josip-u Strasser-u

Stadt-Bureau & commercielles Correspon-
dent der k. k. Oesterr. Staatsbahnen in
Innsbruck.

Krojačnica za moške,
spojena z izdelovanjem perila
za moške in ženske
A. ŠČUKA
Via Farneto. TRST, št. 34, I nadst.
p. iporoča se za vsakovrstna dela kro-
jaške obrti za moške obleke, kakor tudi
za izdelovanje perila za moške in ženske
Delo izvrši natančno po meri in cenó.

Otvoritev novega
prenočišča in restavracije
Al „Moncenisio“
Piazza delle Legna št. 1 in Via Torrente.
Podpisani priporoča slavnemu potrošniku
občinstvu svoje popolnoma novo sezidano in
elegantno vrojeno prenočišče se restavracijo
po zmerni ceni in poštenu postrežbi.
Se ščovanjem
A. Tuzzi.

Zaloga piva
pivovarne bratov
Reininghaus v Steinfeldu — Gradec
in 156
zaloga kisle vode Mattoni's Giesshübler
pri
A. DEJAKU, junior,
v Trstu, via degli Artisti št. 8.
zastopnik za Primorsko, Dalmacijo in Levant.

FRIDERIK SIEMENS
Dunaj.
Tovarna c. k. priv. aparatov za razsvetljavo in kurjavo.
IX/2. Alsterstrasse 20.
Najnovejša plinova svetiljka za zunanjo razsvetljavo:
Regenerativni plinov solnični gorilec
75 odstotkov ceneji, kakor električne bočne svetiljke,
a daje njim jednako svetlobo.
Nadalje za dvorane, delavnice, prodajalnice t. t. d.
staroizkušene ventilirajoče re-
generativne plinove svetiljke
ter plinove svetiljke v steklu,
katere se morejo rabiti povsod in so pri erne za
vse slučaje. Uvedene so po vsem svetu.
Ceniki in proračuni zastoj.
Glavni zastopnik za Trst: **HENRIK WAGNER, Via Carintia 4.**

FRIDERIK SIEMENS, Dunaj, IX/2
C kr. priv. tovarna aparatov za razsvetljavo in kurjavo.
ZALOGA V TRSTU PRI TVRDKI
Carl Greinitz Neffen.

Usorci zastoj in franko!
razgrejevanje stanovanj,
kakor tudi cerkv, šol, dvoran, prostorov itd.
Je mogoče le po
Siemens-ovim za gas (plin) prirejenim pečim
ki se lahko ogrejejo
brez oglja, brez pepela, brez saj, brez smrada, so najpri-
kladnejše in najzdravejše
vsled **razprostujoče se gorkote!**
Najboljša peč kar se dostaje moči razgrejevanja ali trpežnosti.
Mnogo najboljših priznanj.
FRIDERIK SIEMENS, Dunaj, IX/2
C kr. priv. tovarna aparatov za razsvetljavo in kurjavo.
ZALOGA V TRSTU PRI TVRDKI
Carl Greinitz Neffen.

L. Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA

lekarina
„Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne kroglice, prej imenovane **univerzalne kroglice**
zaslužijo to ime po vsaj pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te kroglice poka-
zale svoj izvrsten učinek
Ze več desetletij so te kroglice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih
bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva.
Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te kroglice kot domače sredstvo, posebno pa proti
bolezni po **slabi prebavi in zabasanju.**
To kroglice stanejo: **1 škatljica z 15 kroglicami 21 nč., jeden**
zavitek 6 škatljice 1 glid. 5 nč., pri nefrankovani pošiljavi **1 glid. 10 nč.**
— Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: **1 zavitek kroglice 1 glid. 25 nč., 2**
zavitek 2 glid. 30 nč., 3 zavitek 3 glid. 35 nč., 4 zavitek 4 glid. 40 nč., 5 zavitek 5 glid. 20 nč., 10
zavitek 9 glid. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).
Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pscherhoferje kričistilne kroglice“
in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pscherhofer v rdečih pis-**
menih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pscherhofer, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 glid. 20 nč.
Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., post. prosto 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., post. prosto 65 nč.
Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.
Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmacevtske specialitete,
ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbujejo
tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba
je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštenem povzetju.
Pri depošiljanju denarja po pošti nakaznici stane
porto dosti manj kakor po povzetju.